

SUPPORTERSBELEID EN VOETBALVANDALISME

-een verslag van een enquête onder betaald voetbalorganisaties-

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
's-Gravenhage

drs. A.C. Berghuis

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
Ministerie van Justitie, 1986

VOORAF

De enquête onder de betaald voetbalorganisaties (BVo's) in Nederland over het beleid tegenover supporters in zijn algemeenheid en in bijzonderheid ten aanzien van vernielzuchtige dan wel agressieve supporters is opgezet door de Veiligheidscommissie van de KNVB in samenwerking met het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie. In de eerste week van juni waren de antwoorden van bijna alle BVo's binnen, medio die maand waren alle beschikbaar: 37 in aantal.

In het navolgende ^{zijn} zullen de vragen uit de enquête successievelijk worden behandeld. Daarbij ^{is} wordt aangegeven hoeveel BVo's een bepaalde mening of ervaring naar voren brachten. Tevens wordt een overzicht gegeven van de daarbij gemaakte kanttekeningen. Daarná worden de resultaten van enige analyses gepresenteerd, gevolgd door enkele conclusies.

INHOUD

I.	BESCHRIJVING VAN DE ANTWOORDEN OP DE GESTELDE VRAGEN	3
A.	Over het voorkomen van vandalisme en de rol van de BVo daarbij	3
B.	De binding van de supporters aan hun club	5
C.	Stewards	10
D.	Professionele ondersteuning	12
E.	Supportersplassen	13
F.	Anders	15
II.	ENIGE ANALYSES	17
III.	CONCLUSIE	19

I. BESCHRIJVING VAN DE ANTWOORDEN OP DE GESTELDE VRAGEN

A. Over het voorkomen van vandalisme en de rol van de BVo daarbij

Globaal gesproken laten supporters zich onderscheiden in degenen die alleen supporter zijn zonder vandalistisch gedrag ten toon te spreiden, en de wel vandalistische 'supporters', die zich vernielzuchtig en/of agressief gedragen.

1. Bestaat er onder de supporters van uw club een groep die zich incidenteel dan wel veelvuldig vandalistisch gedraagt?
a. nee, in het geheel niet	17
b. ja, doch alleen incidenteel	19
c. ja, veelvuldig	1

Deze beantwoording geeft aan dat er ongeveer evenveel BVo's zijn die met het fenomeen 'vandalisme' door de eigen aanhang niet in aanraking komen, als clubs die daarmee op z'n minst incidenteel van doen hebben. Het incidenteel voorkomen van vandalisme betekent soms dat dit wel eens in het verleden voorkwam, of dat alleen wordt gereageerd als supporters van een bepaalde andere club zich bij een bezoek provocerend gedragen.

Het 'vandalisme' kan voorts bestaan uit alleen het gooien van vuurwerk op het veld. Gesignaleerd wordt het verschijnsel dat er naast de supporters een groep is die die aanduiding niet verdient, daar deze niet voor het voetbal komt, maar alleen om rellen te trappen.

2. Komt dergelijk vandalistisch gedrag voor bij (bepaalde) thuiswedstrijden, (bepaalde) uitwedstrijden, of beide?
a. alleen bij (bepaalde) thuiswedstrijden	6
b. alleen bij (bepaalde) uitwedstrijden	6
c. beide	9
d. n.v.t.	16

Het patroon van de 'loci delicti' ligt verdeeld. Enkele malen wordt er op gewezen dat voor de eigen supporters aanhangers van specifieke tegenpartijen 'aantrekkelijk' zijn. Hieraan liggen al langer durende vetes en wraakgevoelens ten grondslag. Een specifieke stimulerende omstandigheid zou er in gelegen zijn als supporters van de tegenpartij als vee worden opgedreven; ook zou een tegenvallend resultaat van de wedstrijd agressie losmaken.

Een bijzonder probleem kent een club die zowel aanhang heeft in de eigen stad, als in een nabijgelegen stad. Die uit de laatste stad kent een aantal 'criminele elementen', die met name naar en vanaf de wedstrijd voor problemen zorgt.

3. Meent u dat de voetbalclubs een taak hebben bij het tegengaan van vandalisme door hun supporters?
a. nee, geheel geen taak	3
b. ja, doch slechts geringe taak	11
c. ja, duidelijke taak	21
d. geen antwoord	2

Een meerderheid van de BVo's is de mening toegedaan dat de clubs duidelijk een

taak hebben bij de bestrijding van het vandalisme door hun aanhang. Bij degenen die zulk een taak in het geheel niét zien, wordt het geluid vernomen dat men daartoe geen mogelijkheden ziet, bijvoorbeeld omdat het bewuste gedrag zich niet in het eigen stadion afspeelt maar onderweg naar of van uitwedstrijden.

Een enkele BVo "acht zich niet competent om in deze een uitspraak te doen", omdat het vandalisme bij het voetbal slechts één van de vele vormen van vandalisme is waarvoor de experts zelfs nog geen oplossing weten. Ook onder degenen die wél een taak voor de club weggelegd zien kan men relativerende geluiden vernemen. Zo wordt er op gewezen dat het vandalisme een maatschappelijk probleem is, dat zich o.a. bij voetbalwedstrijden uit. Omdat het een algemeen probleem is verdient een geïntegreerde aanpak de voorkeur, waarbij de overheden zeker een belangrijke rol in de bestrijding moeten spelen. Evenwel wil men daar als club zeker een bijdrage aan leveren. Het willen leveren van een bijdrage, of die gezien de voorhanden zijnde mogelijkheden klein of groot wordt geschat, wordt zowel verdedigd vanuit motieven van eigenbelang als op grond van gevoelde verantwoordelijkheid. Het eigenbelang zit erin dat vandalisme verhindert dat goedwillende toeschouwers uit de stadions worden gejaagd, hetgeen uiteindelijk funest is voor de club. Het naar voren komende verantwoordelijkheidsgevoel wordt gestoeld op de gedachte dat de club niet slechts een eigen maar ook een maatschappelijke taak heeft die zich uitstrekt tot buiten de muren van het stadion.

De overige kanttekeningen die bij deze vraag zijn gemaakt betreffen de wijze waarop men zich die taak voorstelt.

Daarbij wordt door velen in algemene zin gewezen op het belang van het scheppen van een goed contact met de supporters, het tot stand brengen van een sterke binding van de supporters aan de club, het overtuigen van de supporters dat de club mede verantwoordelijk is voor de gevolgen van uitspattingen. Verscheidenen noemen concrete maatregelen die men in dit verband heeft getroffen: spreekuren iedere week, forumavonden, voorwedstrijden tussen de politie en de X-side (daarmee duiden we in dit rapport het beruchte deel van het stadion aan), het betrekken van de supporters bij de club door informatieverschaffing in eigen blad Genoemd wordt het concentreren van de jongeren op één plaats in het stadion, die als 't ware van hén is, die ze zelf verfdén, waarbij men wordt aangemoedigd met eigen ideeën naar voren te komen en zo mogelijk zelf te laten uitvoeren.

Daarnaast wordt gewezen op het nut van overleg van het bestuur en de veiligheidscoördinator met andere instanties, waar al dan niet de supportersgroep(en) bij zijn betrokken, zoals met de reguliere politie en de spoorwegpolitie.

Er zijn enkele BVo's die -ook- aan een repressieve aanpak denken, zoals het verbieden van de toegang tot het stadion bij wangedrag, in de hoop dat de 'harde kern' zich uiteindelijk van de club af zal wenden.

B. De binding van supporters aan hun club

Eén van de mogelijkheden ter beperking van wanordelijk gedrag is het pogen de banden tussen supporters en club steviger aan te halen. Dit veronderstelt natuurlijk dat -potentiële- vandalismeplegers daarbij zijn of worden betrokken.

4. Heeft uw club één of meer supportersverenigingen of andere georganiseerde verbanden van supporters?
a. nee	6
b. ja, één	24
c. ja, meer dan één	7

De meeste clubs kennen tenminste één supportersvereniging. Onder de clubs die meer dan één supportersverband kennen zijn er vier waar de 'X-side' zich in heeft verenigd. In die verbanden zijn de vandalistische supporters voor een belangrijk deel te vinden, zie vraag 5.

5. Is de vandalistische groep hierin opgenomen?
a. niet van toepassing, geen vandalistische groep	5
b. nee	16
c. ja, doch in beperkte mate	10
d. ja, geheel of grotendeels	6

Indien de X-side zich niet in een eigen verband heeft georganiseerd, zijn de vanden doorgaans niét bij een supportersvereniging aangesloten. Dat kan omdat ze zich -als jongeren- niet thuisvoelen bij die vereniging, of omdat een beleid wordt gevoerd waarmee degenen die zich misdroegen worden geweerd. Eén club had tot voor drie jaar ook de situatie dat de supportersvereniging bestond uit (zeer) oude leden. Sinds het creëren van een jeugdbestuur binnen de vereniging is het ledenbestand fors uitgebreid met jeugdigen, waaronder zich een deel van de vandalistisch ingestelden bevindt.

6. Is er een gestructureerd contact tussen uw bestuur en de supportersvereniging(en)?
a. nee	6
b. incidenteel overleg	1
c. ja, regelmatig overleg	20
d. ja, lid bestuur BVo heeft zitting in bestuur supportersvereniging	1
e. ja, lid supportersvereniging heeft zitting in bestuur BVo	4
f. niet van toepassing	6

Het contact varieert van ongestructureerd ("niet meer dan een goed contact tussen de bestuursleden onderling") via min of meer gestructureerd (als nodig wordt men op een bepaalde vergadering uitgenodigd) tot zeer gestructureerd, bijvoorbeeld door instelling van een veiligheidscommissie waarin de veiligheidscoördinator van de BVo zit samen met vertegenwoordigers van de gemeentepolitie, de spoorwegpolitie, de 'algemene' supportersvereniging en de stichting X-side.

7. Ontplooit de supportersvereniging activiteiten? Zo ja, welke activiteiten komen meer dan incidenteel voor? (N.B. meer dan één antwoord mogelijk)

a. geen activiteiten	7
b. clubavonden	23
c. bediening in bars, kantine e.d.	5
d. verkoop clubattributen (sjaals, buttons e.d.)	24
e. geldinzameling t.b.v. de club, loterij	12
f. levering van suppoosten/kaartcontroleurs	3
g. organiseren reizen naar uitwedstrijden	27
h. verzorgen programmablad, periodiek	2
i. verkoop programmablad	2
j. organiseren zaalvoetbal(toernooi)	2
k. organiseren avonden voor 'harde kern'	1
l. verkiezing 'speler van het jaar'	2
m. werkzaamheden in stadion: onderhoud, schoonmaak	1

Ongetwijfeld zal dit geen uitputtende opsomming zijn van hetgeen binnen en vanuit supportersverbanden wordt verricht. Uit het overzicht komt naar voren dat ook in het reizen naar uitwedstrijden supportersverenigingen veelvuldig een rol spelen.

8. Bestaat er een financiële relatie tussen de club en de supportersvereniging? Zo ja, in wiens voordeel?

a. nee, geen financiële relatie	13
b. financiële relatie, in 't voordeel van de club	10
c. financiële relatie, in het voordeel van de supportersvereniging	3
d. financiële relatie niet duidelijk in voordeel van één partij	4
e. niet van toepassing	7

Lang niet altijd is er sprake van een financiële relatie tussen BVo en supportersvereniging. Zo dat het wel het geval is, gaat de geldstroom vaker naar dan van de BVo. Zo wordt bijvoorbeeld de winst uit de verkoop van clubattributen aan de club afgedragen. Soms kan de club een beroep doen op de vereniging, bijvoorbeeld ten behoeve van het jeugdteam of voor het aantrekken van spelers. In ieder geval bij enkele clubs gaat het om forse bijdragen (bijv. van bijna een ton jaarlijks), waaruit allerhande zaken (als een geluidsinstallatie) kunnen worden gefinancierd.

Andersom hebben clubs eenmalige bijdragen verstrekt aan de vereniging, zoals voor de exploitatie van het clubhuis van de X-side.

9. Krijgt de (een) supportersvereniging van de club toegangskarten voor uitwedstrijden?

a. nee	13
b. ja, via het clubbestuur	6
c. ja, direct van de te bezoeken club	8
d. zowel b. als c.	3
e. niet van toepassing	7

Ongeveer bij de helft van de clubs lopen toegangskarten voor uitwedstrijden (ook) via de supportersvereniging, zij het via uiteenlopende wegen.

10. Wordt dan een opslag op de prijs van het kaartje gelegd ten behoeve van de supportersvereniging?

- a. nee 16
- b. ja 1
- c. niet van toepassing 20

Het vervullen van een rol als intermediair bij het verkrijgen van toegangskaarten voor uitwedstrijden levert nagenoeg nooit financiële voordelen op voor de vereniging.

11/12. Is er in het verleden (wel) een supportersvereniging geweest die ter ziele is gegaan?

- a. nee 24
- b. ja 11
- c. geen antwoord 2

De voornaamste reden voor het 'overlijden' van een supportersvereniging wordt geweten aan het gebrek aan kader, aan leiding. Daarnaast wordt ook het gebrek aan belangstelling genoemd.

Een tweetal gevallen verdienen een wat uitvoeriger beschrijving, daar ze het verdwijnen betreffen van een verband juist voor jeugdige supporters.

Opgericht was de 'Stichting X-side', een verband van jeugdige supporters.

Door hun gedrag werden diverse leden gearresteerd. Daaronder bevonden zich ook bestuursleden, die door hun arrestatie last met hun werkgever kregen, reden waarom het bestuur is gestopt en de stichting 'slapend' werd gemaakt.

Het tweede geval betreft een vereniging die werd opgericht naast een reeds bestaande supportersvereniging. De nieuwe vereniging kende voornamelijk jonge leden. Er ontstond een strijd tussen de twee groeperingen. Uiteindelijk is het 'jonge' verband ter ziele gegaan, omdat er onvoldoende bestuurlijk kader aanwezig was om de problemen met betrekking tot van het "onmaatschappelijk gedrag van vele leden" te beheersen.

13. Verschafft uw club faciliteiten aan supporters, al dan niet in georganiseerd verband?

- a. nee 18
- b. ja 18
- c. geen antwoord 1

De beschikbaar gestelde faciliteiten betreffen in de eerste plaats het mogen gebruiken van ruimtes, met name om te vergaderen en om te ontspannen (contactavonden in het restaurant, clubhuis). Daarnaast gaat het om een diversiteit aan zaken: het verschaffen van een eigen home aan supporters, het betalen van de huur daarvan door de sponsor, het gebruik laten maken van het stafburo en offset apparatuur, het verlenen van gunsten aan het bestuur van de vereniging (gratis seizoenskaart, toegang tot officiële ruimte voor genodigden).

14. Zijn uw spelers en de technische staf betrokken bij evenementen van supporters, of andersom: supporters betrokken bij evenementen van spelers en staf?

Zijn spelers en technische staf anderszins betrokken bij het supportersbeleid?

- a. nee, geen wederzijdse betrokkenheid 17
- b. wel betrokkenheid 20

Het contact tussen de werknemers van de club en de supporters beperkt zich er meestal toe dat de eersten aanwezig zijn bij evenementen van de supportervereniging. Bij sommige clubs komen spelers en supporters na (thuis)wedstrijden samen.

15. Zou u bereid zijn de/een supportersvereniging ten behoeve van de aantrekkingskracht op (vandalistische) jeugd het monopolie te geven over bepaalde faciliteiten?

a. nee	25
b. ja, in zekere mate	11
c. ja, zeker en volledig	0
d. geen antwoord	1

Deze vraag ontmoet bij de meeste clubs afwijzing, soms aarzeling, omdat men onvoldoende voor ogen heeft om wat voor faciliteiten dit zou gaan.

De reden voor afwijzing ligt erin, dat men meent dat het bestuur van de BVo ten alle tijde verantwoordelijk blijft, dat de bestuurders onvoldoende kwaliteit bezitten, dat men geen problemen met (vandalistische) jeugd heeft, of dat het "toch geen zin heeft".

Een ander geopperd bezwaar luidt dat, voor zover er al faciliteiten te verlenen zijn, daar alle supporters voor in aanmerking dienen te komen en niet alleen degenen die tot de (vandalistische) jeugd behoren en zich daarom aansluiten bij een supportersclub.

In enkele gevallen ziet men wel iets in deze richting. Zo wordt door een BVo overlegd met de gemeente en het (jeugd)bestuur van de supportersvereniging om een deel van het huidige restaurant in het stadion ter beschikking te stellen van de georganiseerde supporters. Daarvoor is inmiddels ook (rijks)subsidie aangevraagd.

Elders wordt gepland in het nieuw te bouwen stadion een aparte plek in te ruimen voor de supporters, onder beheer van het bestuur van de vereniging. Daaraan zou de mogelijkheid kunnen worden gekoppeld om bij wangedrag privileges in te trekken.

16. Meent u dat een supportersvereniging, in wat voor opzet dan ook, inderdaad een bijdrage kan leveren aan de bestrijding van het vandalisme? Of juist niet?

a. nee	7
b. ja, enigszins	15
c. ja, duidelijk	13
d. geen antwoord	2

Een duidelijke meerderheid ziet in beginsel de mogelijkheid dat een supportersverband enige of een duidelijke rol vervult bij het terugdringen van wanordelijkheden.

Ondanks dit geluid blijkt uit de kanttekeningen wat meer scepsis en aarzeling. Nogal eens wordt aangegeven dat men concrete ervaringen ontbeert (bv. omdat met niet of nauwelijks met het probleem van vandalisme door eigen supporters werd geconfronteerd). Daarnaast wordt het probleem gesignaleerd dat de probleemmakers zich veelal juist niet aansluiten bij een supportersvereniging, waardoor de club weinig greep heeft op die groep; ze reizen ook vaak op eigen gelegenheid.

Toch overheerst ook in de opmerkingen de geest dat het in principe meer dan tot nu toe mogelijk zou moeten zijn de groepering waarin de raddraaiers zitten bij de vereniging van supporters te betrekken. Hoewel men daarover wellicht niet

te hoge verwachtingen mag hebben, kan de vereniging de bewuste supporters toch intensiever benaderen dan bijvoorbeeld het bestuur van de BVo. Daar kan een matigende werking van uitgaan, doordat de bewuste groep uit de anonimiteit wordt getrokken. Zo geschiedt bij één BVo de controle en de begeleiding van juist deze categorie supporters door vrijwilligers van de plaatselijke politie, maar de bedoeling is dat dit wordt overgenomen door de supportersvereniging. (Bekend is dat ook andere BVo's met begeleiding bezig zijn, al dan niet in samenwerking met de politie). Overigens wordt van verschillende kanten opgemerkt dat het succes van dergelijke pogingen voor een belangrijk deel afhankelijk zal zijn van de kracht en de kwaliteit van het bestuur van supportersverenigingen. Daarover worden zeer uiteenlopende meningen vernomen.

17. Ziet u andere mogelijkheden om vanuit de club positieve invloed uit te oefenen op het gedrag van de groep van (potentieel) vandalistische supporters?

- a. nee 24
- b. ja 11
- c. geen antwoord 2

Een minderheid van de BVo's ziet nog andere mogelijkheden. Dit omvat een diversiteit aan suggesties. Enkele malen wordt beklemtoond het grote belang van inspanningen die ertoe moeten leiden dat alle supporters daadwerkelijk bij de organisatie horen. Dat moet niet met een afstandelijke benadering, maar met veelvuldig contact, werken op het verantwoordelijkheidsgevoel door maximale inschakeling van supporters, individuele benadering buiten de wedstrijden om, bieden van faciliteiten in het stadion zoals het organiseren van bijeenkomsten, ondersteuning door het administratief apparaat..... Daarnaast wordt als mogelijkheid genoemd: het weigeren van toegang aan raddraaiers met medewerking van justitie, werken via scholen en buurthuizen, geven van voorlichting, instellen veiligheidscommissies waarin supporters zijn vertegenwoordigd, meereizen van stewards bij uitreizen, aanbrengen van afscheidingen op tribunes.

C. Stewards

In andere landen (Engeland) worden supportersgroepen door stewards begeleid. Deze stewards hebben een begeleidende, superviserende rol. In Nederland is dit een minder bekend verschijnsel.

18. Is of was bij uw club sprake van -pogingen te komen tot- begeleiding van supporters door 'stewards'?

a. nee, nooit	25
b. ja, in het verleden geprobeerd	3
c. ja, momenteel pogingen daartoe te komen	2
d. ja, bestaat momenteel	7

Bij het merendeel van de BVo's is nooit gepoogd het instituut 'steward' in te stellen, vooral omdat dit bij gebrek aan vandalisme niet nodig is geacht, soms omdat men zulks niet als zinvol ervaart dan wel een negatieve werking vreest. Vanuit een X-side is wel een voorstel gedaan om vanuit eigen kring begeleiding te verzorgen, doch daarbij werd als voorwaarde gesteld dat het drankverbod in de trein zou worden opgeheven. Bij een BVo is in het verleden bij 'topwedstrijden' van stewards gebruik gemaakt, onder supervisie van de gemeentepolitie. Dit is succesvol gebleken.

Bij een zevental clubs kent men een vorm van begeleiding van supporters. Dit betreft steeds het reizen naar uitwedstrijden, vooral met de bus. Meestal wordt de begeleiding verzorgd door één of meer leden van het bestuur van de supportersvereniging, een enkele maal door suppoosten van de club of door vrijwilligers van de gemeentepolitie (hun taak, zo is de bedoeling, zal op termijn worden overgenomen door leden van de supportersvereniging).

19. Ziet u in beginsel een zinvolle functie van het werken met stewards, op het vlak van: (N.B. meer dan een antwoord mogelijk)

a. verbeteren van de sfeer onder (reizende) supporters	16
b. bevorderen van goede contacten tussen supporters en de club/supportersvereniging	14
c. verstrekken en afnemen van lidmaatschap supportersvereniging en/of eventuele supporterspassen	9
d. onderhouden van contact met ordehandhavers over de algemene aanpak van de ordehandhaving	13
e. actief aangeven bij de politie van degenen die strafbare feiten plegen	13
f. zelf ingrijpen bij -dreiging van- wanordelijkheden	12
g. opbouwen van vertrouwensrelatie met (leiders van) de groep, gebaseerd op persoonlijk overzicht .	1

Zo te zien wordt een breed scala aan activiteiten als mogelijk taakgebied van stewards aangewezen. Toch moet worden vermeld dat 15 BVo's geen mening konden of wilden geven op dit punt - er bestaat kennelijk nogal wat twijfel. Enkel en noemen expliciet dat personen met dergelijke taken niet te vinden zijn, of dat het hele idee van stewards wellicht bij een typische engelse mentaliteit mogelijk is, maar niet hier.

Ten aanzien van enkele specifieke taken worden kanttekeningen gemaakt. Omtrent (d): dit is een verantwoordelijkheid van het BVo-bestuur; indien de

D. Professionele ondersteuning

21. Acht u het wenselijk aan uw club een beroepskracht te verbinden ter ondersteuning van de pogingen de ('harde kern' van) vandalistische supporters aan de club te binden?

a. nee	28
b. ja	8
c. geen antwoord	1

De overwegende afwijzing berust vaak op het feit dat er geen aanleiding is voor het aantrekken van een beroepskracht, daar er geen problemen zijn met de supporters. Enkelen tekenen daarbij aan dat, als zulks wél het geval zou zijn of worden, men beslist positiever tegenover deze gedachte zou staan.

Anderzijds wordt vernomen dat bestaande kontakten, zoals met de politie of ook met instanties als de Raad voor de Kinderbescherming, de reclassering en het maatschappelijk werk, reeds voldoende ondersteuning bieden.

Pragmatische bedenkingen betreffen de financiering van een beroepskracht, of de gedachte dat zo'n kracht met uitsluitend de genoemde taak overdreven is: beter is het deze taak toe te voegen aan het takenpakket van functionarissen die uit andere hoofde reeds met de bewuste groep van jongeren van doen hebben. Principiëler is het bezwaar dat het aantrekken van een 'professional' het gevaar van verzelfstandiging in zich bergt en dus uitholling van de bestuursverantwoordelijkheid.

Onder degenen die positief staan tegenover de beroepskracht leeft de mening dat dit zinnig is, omdat bestuursleden over onvoldoende tijd beschikken, of dat deze kracht een goede functie kan hebben in het medewerken met en het ondersteunen van de politie.

22. Zou u geïnteresseerd zijn in een doelsubsidie van rijk of gemeente voor het aanstellen van zulk een beroepskracht?

a. nee	21
b. ja	14
c. geen antwoord	2

Hier komt naar voren dat méér BVo's in een doelsubsidie voor een beroepskracht zijn geïnteresseerd, dan het aantal dat zo'n kracht als wenselijk ziet (vraag 21). Dat wordt, althans ten dele, verklaard doordat enige BVo's die gezien de huidige situatie geen behoefte hebben aan een beroepskracht, wel subsidiëring noodzakelijk achten indien de situatie zou veranderen. Vanwege één BVo wordt deze vraag ontkennend beantwoord, omdat men de voorkeur geeft aan een centraal ("bij de KNVB") aanwezig potentieel waarop naar behoefte beroep kan worden gedaan.

E. Supporterspassen

Een passensysteem voor supporters kan verschillend worden opgezet. Een belangrijk onderscheid is dat tussen een beperkt systeem dat 'belonend' werkt, en een uitgebreid systeem met een meer 'straffende' bedoeling.

23. Allereerst het beperkte systeem. In zo'n systeem worden passen verstrekt aan een beperkte groep van personen, bijvoorbeeld leden van supportersverenigingen. Wezenlijk is dat aan die pas allerlei voordelen kunnen worden verbonden, zoals:

- het gebruik kunnen maken van faciliteiten van de club voor supporters;
- het recht om met een combi-kaart eerste klas te reizen;
- gegarandeerde plaats buiten het veiligheidsvak voor bezoekende supporters bij uitwedstrijden;
- de vrijheid om naar het stadion te gaan zonder politiebegeleiding.

Bij misdragingen wordt de pas ingenomen. Zou u zich in zo'n systeem kunnen vinden?

a. nee	10
b. ja	25
c. geen antwoord	2

Vrij veel clubs zouden zich in een beperkt passensysteem kunnen vinden. Afwijzing hiervan berust op de opinie dat men "tegen iedere vorm van passensysteem" is, of omdat men het systeem niet uitvoerbaar acht, daar heel duidelijk sprake is van verschillende groepen supporters.

Een positieve opstelling wordt gemotiveerd met de gedachte dat een passensysteem met daaraan verbonden "belangwekkende voordelen" mogelijk zinvol mede een rol kan spelen bij het bedwingen van wanordelijkheden. Bij één BVo heeft een grote groep supporters inmiddels een 'passenactie' ingevoerd met ondersteuning van het BVo-bestuur; met deze pas kan met de combi-trein worden gereisd, bij misbruik is controle makkelijker en kan de pas ook worden ingetrokken. (Inmiddels is dit experiment gestaakt; wezenlijke afspraken rond ordehandhaving en passeninname werden niet verwezenlijkt).

Een ander mogelijk voordeel van het werken met een passensysteem is, zoals vanuit een BVo wordt opgemerkt, dat wellicht kan worden vermeden dat bij georganiseerde reizen van goedwillende supporters ook zij het veiligheidsvak worden ingedreven en hen zelfs het gebruik van het toilet wordt ontzegd, hetgeen tot woedende reacties leidt.

Ondanks een welwillende opstelling wijzen enkelen op gevaren. Ervoor gewaakt dient te worden dat 'goede' en 'slechte' supporters tezeer worden gescheiden: een eventuele mogelijkheid tot "educatief eigen optreden" wordt dan onmogelijk. Evenzeer moet men vermijden dat de vandalistische supporters meer voordelen krijgen dan anderen.

De genoemde voordelen die aan een beperkt passensysteem kunnen worden verbonden kunnen, zo vreest een BVo, wellicht niet -altijd- worden waargemaakt, hetgeen het systeem ongeloofwaardig zou maken. Zo is het eerste klas reizen van de NS afhankelijk zowel als van de feitelijke mogelijkheden (in volle trein moet men toch staan). Een plaats buiten het veiligheidsvak is door de verstrekker niet te garanderen: de organiserende club draagt een eigen verantwoordelijkheid en kan deze niet afschuiven.

24. Een uitgebreid systeem houdt in dat alleen toegang tot stadions mogelijk is op vertoon van een pas. Dit kan voor een ieder gelden, of alleen personen onder een bepaalde leeftijd (bijv. 21 jaar). Ook zou het recht op een combi-kaart voorbehouden kunnen worden aan degenen die een pas bezitten. De pas wordt ingenomen bij wangedrag.

Kunt u zich in een dergelijk uitgebreid systeem vinden?

a. nee	25
b. ja	11
c. geen antwoord	1

Tegenover een uitgebreid systeem bestaat veel weerstand, vooral omdat men de uitvoering en de controle onmogelijk acht. Daarnaast wordt gevreesd voor een grote administratieve rompslomp en kostenverhoging.

Een principieel argument is voorts gelegen in de onhaalbaarheid van een identificatieplicht buiten het stadion en de onmogelijkheid daarvan erbinnen. De vraag is of dit buiten de politionele sfeer bij strafbare feiten gezien de privacy-wetgeving mogelijk is.

Enkele clubs zijn niet direkt afwijzend, doch prefereren eerst het beproeven van een beperkt passensysteem. Indien dat niet voldoende is en er sprake is van verregaand vandalisme is een uitgebreid stelsel te overwegen.

25. Indien inderdaad tot het instellen van passen wordt overgegaan, voor welke categorie van supporters zou u die dan (willen) invoeren? (N.B. meer dan één antwoord mogelijk)

a. leden supportersvereniging(en)	16
b. bezoekende supporters	15
c. alle supporters onder 21 jaar	8
d. alle toeschouwers	3

Bij de beantwoording van deze vraag blijkt, zo er al een pasjessysteem moet komen, nogmaals de voorkeur voor een beperkt systeem, waarin pasjes met daaraan verbonden voordelen aan een specifieke groep worden verstrekt. Daarbij denkt men vooral aan georganiseerde supporters van clubs.

F. Anders

In het voorgaande passeerden enkele mogelijkheden de revu om middels een supportersbeleid vanuit de clubs te pogen een rem te zetten op het vandalisme van supporters.

26. Heeft u daarbuiten ideeën over een zinvol supportersbeleid met het oog op het vandalisme?

- a. nee 26
b. ja 11

Deze vraag is aangegrepen om duidelijk stellingen naar voren te brengen. Deze hebben tweeërlei teneur. Enerzijds wordt op het belang van een ferme aanpak van vandalen gewezen. Zo wordt de meldingsplicht (en uitbreiding daarvan bij recidive) genoemd, een registratie van de 'harde kern', het verbieden van de toegang tot de wedstrijd, consequent en duidelijk straffen opleggen, enzovoort.

Daarnaast wordt -nogmaals- beklemtoond de waarde van pogingen met deze groep van supporters in contact te komen, ze in eerste instantie goed te behandelen, de anonimiteit te doorbreken..... Zo wordt opgemerkt dat "steeds hogere hekken en steeds valsere honden een doodlopende weg" is. "De oplossingsrichting is het de-stigmatiseren van de betrekkelijk kleine groepen en het verpersoonlijken en intensiveren van het toezicht".

27. Ziet u (overigens nog) belemmeringen voor en bezwaren tegen een actief supportersbeleid ter terugdringing van wanordelijkheden?

- a. nee 33
b. ja 4

Enkele punten worden aangedragen: gepleit wordt voor een meer uniforme wijze van optreden door politiekorpsen, voor het afschaffen van de combi-kaarten (deze zijn voor supporters bron van ergernis, "het vestigt de indruk dat je eerst een trein moet 'mollen' om voor korting in aanmerking te komen"); omwat met behulp van de supportersverenigingen te bereiken is het allereerst noodzakelijk dat de kwaliteit van de bestuurders op een hoger niveau wordt gebracht; er wordt op gewezen dat de leiders van de 'harde groep' moeilijk aanspreekbaar zijn en bovendien is hun invloed op de groep gering; het wordt jammer bevonden dat er een 'overaccentuering' in de pers bestaat: "prestige is wat veel supporters vragen. Geef ze dat niet in de krant naar aanleiding van hun wandaden".

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

28. Is voor u een financiële tegemoetkoming middels subsidie door rijk of gemeente een wezenlijke voorwaarde voor uw bereidheid activiteiten gericht op de vandalistische supporters op te (kunnen) zetten?
a. nee	20
b. ja	14
c. geen antwoord	3

Deze vraag roept nogal eens verwarring op. Een geldelijke bijdrage is voor een aantal BVo's niet een wezenlijke voorwaarde voor de beréidheid iets te doen - die is er wel-, doch het zou dingen wel beter mógelijk maken. De eigen middelen van BVo's zijn niet toereikend, in aanmerking nemend dat soms als veel financiële offers zijn gebracht om te voldoen aan gestelde veiligheidsverplichtingen, voor het verder gaan in de richting van 'optimale veiligheidsvoorzieningen'.

29. Overige opmerkingen, suggesties:

- Bestrijding van het vandalisme is onmogelijk zonder optimale steun van de overheid, aangezien deze over voldoende machtsmiddelen beschikt;
- Een actieve uitwisseling van gegevens tussen de veiligheidscoördinatoren is van wezenlijk belang, de indruk bestaat dat e.e.a. beter kan;
- Ook moet er aandacht zijn voor hetgeen op het veld gebeurt: "vooral de arbitrage is een bron van ergernis en oorzaak van geweld (kwaliteit verbeteren)"; straf optreden tegen doelpuntenmakers die tegen afrastering opvliegen: dit wekt agressie en supporters gaan dit ook doen, hetgeen hoge kosten voor de reparatie van de afrastering veroorzaakt.

4 2 1 1 2 1 2 0 1 3
 4 4 4 0
 0 1 2

III. Enige analyses van de bevindingen

In deel I zijn de antwoorden per vraag beschreven. Géén aandacht is geschonken aan de vraag of antwoordpatronen verband houden met kenmerken van de BVo's. Toch lijkt het zinnig om hiernaar te kijken. Zo kan het van belang zijn eventuele systematische verschillen te kennen tussen de antwoorden van BVo's die incidenteel dan wel regelmatig met vandalisme te maken hebben en de BVo's die daarvan verschoond bleven. Dit is onderzocht door het maken van kruistabellen en toetsing van de verschillen ten aanzien van de antwoorden op vraag 3, 4, 5, 14, 15, 16, 17, 22, 23, 24 en 28. Het bleek steeds dat de verschillen onbeduidend waren. Daaruit kan worden geconcludeerd dat *er géén verschillen bestaan in de opvattingen omtrent het supportersbeleid tussen de BVo's die wel en die niet met vandalisme van doen hebben/hadden.*

De tweede vraag die in de analyse is gesteld, is of de BVo's uit gemeenten met een groot bevolkingsaantal (meer dan 100.000) andere antwoordpatronen te zien geven dan BVo's uit kleinere gemeenten. Het is denkbaar dat bij de eersten de groep van (vandalistische) supporters moeilijker 'grijpbaar' is dan in kleinere samenlevingsverbanden.

Er blijken inderdaad verschillen. BVo's in gemeenten met *hoge* bevolkingsaantallen (15 van de 37) verschillen op de volgende punten duidelijk van die uit kleinere gemeenten:

- a. meer van hen worden met vandalisme door eigen supporters geconfronteerd (11 van de 15 tegenover 9 van de 22);
- b. meer van hen zien géén of slechts een geringe taak voor de BVo weggelegd bij het tegengaan van het vandalisme door de eigen supporters (8/14 tegenover 6/22);
- c. iets minder vaak is de vandalistische groep opgenomen in de supportersvereniging (4/12 tegenover 12/20);
- d. duidelijk vaker wordt gemeend dat de supportersvereniging, in wat voor opzet dan ook, een bijdrage kan leveren aan de bestrijding van het vandalisme (10/15 tegenover 3/20);
- e. meer van hen zijn geïnteresseerd in een overheidssubsidie voor het aanstellen van een beroepskracht (8/13 tegenover 6/22);
- f. zowel ten aanzien van een beperkte als een uitgebreid systeem van passen zijn de meningen verdeeld, terwijl bij de BVo's in kleinere gemeenten een uitgebreid systeem duidelijk wordt afgewezen (door 16 van de 19) en een beperkt systeem aantrekkelijk geacht (18/22);
- g. men ziet een financiële tegemoetkoming door middel van subsidies minder vaak als een voorwaarde van de bereidheid activiteiten te ondernemen gericht op vandalistische supporters (2/13 tegenover 12/21);

Het materiaal leende zich niet voor verdere analyse.

IV. CONCLUSIE

De helft van de betaald voetbalorganisaties (BVo's) in Nederland geeft aan wel eens of regelmatig met voetbalvandalisme te maken te hebben.

De BVo's kennen zich doorgaans wel een -duidelijke- taak toe bij het tegengaan van dat verschijnsel, met name geldt dit clubs in relatief kleine gemeenten (< 100.000 inwoners), waar overigens het probleem van het vandalisme minder voorkomt dan in grotere gemeenten.

In die *grotere gemeenten* zijn de vandalistisch ingestelde supporters vaak niet betrokken bij een georganiseerd supportersverband als een supportersvereniging. Toch menen de betreffende BVo's dat de supportersvereniging in beginsel een goede rol zou kunnen vervullen bij het bedwingen van voetbalvandalisme. Ook zien dergelijke clubs wel wat in een aan de club verbonden (gesubsidieerde) beroepskracht ter ondersteuning van pogingen om de risicogroep van supporters sterker aan de club te binden. Zowel over een beperkt als een uitgebreid passensysteem voor supporters zijn de meningen verdeeld.

In de *relatief kleine gemeenten* (< 100.000 inwoners) zijn, zo deze er zijn, de supporters met vandalistische inslag vaker betrokken bij de supportersvereniging. Opvallend is echter wel dat juist bij deze BVo's een duidelijke scepsis is over de mogelijkheden om de supportersvereniging een rol te geven bij het tegengaan van vandalisme. Omdat bij deze BVo's het voetbalvandalisme minder vaak een rol speelt is er weinig behoefte aan beroepskrachten. De betreffende BVo's staan expliciet afwijzend tegenover een voor alle supporters geldend passensysteem, daarentegen juist duidelijk positief tegenover een beperkt passensysteem voor specifieke groepen van supporters.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40